

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Károly Róbert Campus

Összefoglaló

Durumbúza termesztése a Mezőtárkányi Aranykalász Szövetkezetnél

Konzulens

Dr. Bélteki Ildikó

egyetemi adjunktus

Készítette

Bencze Alexandra

mezőgazdasági mérnöki szak

levelező tagozat

2023

Napjainkban a durumbúza termesztése egyre nagyobb teret kap. Kiváló élelmiszeripari alapanyag, az egészséges életmód fontos alapanyaga, és jó tápanyagokkal rendelkezik. Ezért is választottam szakdolgozatom témájaként a durum búza termesztését. A durumbúza a második legtöbbet termesztett Triticum faj a világon. A Triticum fajok termesztése az őskorban megkezdődött. A durum búza, amely a mérsékelt égöv melegebb vidékeit kedveli nagyobb arányban (pl. a pireneusi, az Appennini és a Balkán-félszigeten). Ezek a területek számára nagyon kedvezőek. Vetésterülete egyre növekszik - amely összefüggésben van a száraztészta fogyasztásával, kb. 20-30 millió hektáron termesztik a világon. A kemény szemű, üveges, illetve makaróni-búzaként is ismert durumbúza (*Triticum durum*) a mediterrán területek népszerű faja, nálunk a termesztési aránya még csak alig több, mint 1% a közönséges búza vetésterületéhez viszonyítva. Az őszi durum fajták termesztésével nagy mennyiségű és jó technológiai minőségű malomipari alapanyag állítható elő. A tavaszi durum fajták termőképessége ugyan elmarad az ősziétől, viszont kiemelkedően jó tésztaipari minőségük miatt hazai termesztésük mégis indokolt lehet.

A Mezőtárkányi Aranykalász Szövetkezet életében fontos és kiemelt szerepet tölt be a durumbúza termesztése, mivel a termesztéssel nagyobb hozamot érhetnek el és a jövőben épülő durumbúza feldolgozó üzem egyik alapanyaga-e növénytermése lesz. Egy családi hangulatú gazdaság, ahol 13 fő létszámmal dolgoznak a növénytermesztésben és az állattenyésztésben. Helybelieket foglalkoztatnak a gazdaságban így növelve a környék nem túl jó munkaerőpiaci helyzetét. A gazdaság területe 1500 ha, és a szarvasmarha állományuk éves szinten 1000 db marhát jelent egy évben. A takarmányt saját maguknak termelik, és igyekeznek saját maguk elvégezni mindent, ezzel is csökkentve a függést más ágazatoktól.

A növénytermesztést a klímaváltozáshoz alakítják, most már csak őszi búza, durum búza, lucerna, napraforgó, siló cirok, silókukorica növényeket termesztenek. Nagy hatékonyságú agrotechnológiával dolgoznak, és legmodernebb gépekkel. Törekednek a legjobb minőségű input anyagok beleértve a vetőmagot, műtrágyákat használni, hogy minél nagyobb hatékonysággal tudjanak dolgozni és termelni. Folyamatosak az infrastrukturális fejlesztések. Újragondolt technológiát alkalmaznak, fontos szerepe van a forgatás nélküli és víz megtartó technológiának. Precíziós gazdálkodást folytatnak, gépeikben megtalálható műholdas GPS rendszer. Szemenkénti és gabona vetőgépeikben is GPS alapú működtetéssel működnek, valamint a műtrágyaszórók és a szántóföldi permetezők is. Emiatt üzemanyagot, vetőmagot, növényvédő szereket spórolnak, és az ökológiai lábnyoma is csökken a gazdaságnak.

A jövőben élelmiszer alapanyagok gyártásával foglalkoznának, ezáltal az élelmiszeriparban képzelik el a jövőt. Az állattenyésztés területén a hízómarha tartással kapcsolva, tökehúsként vagy késztermékként szeretnék értékesíteni, például grill kolbász, hamburger pogácsa, szalámik gyártása. A növénytermesztésben pedig a durumbúza termesztésre fektetnének, nagyobb hangsúlyt, a hamarosan elkészült üzemben kuskusz, bulgur, durum dara gyártását kezdik el. Ez az ágazat, élőmunka igényes, munkaerőt találni nehéz, a drága gépekre nem ültethetnek fel képzetlen munkaerőt, ha ez így történik nem csak a gépben okozhat kárt, de a földeken is, ami lehet, hogy az egész éves munkát tönkre teheti. Ezért döntöttek úgy, hogy elmennek a robotizálás irányába, mind az állattenyésztés mind a növénytermesztés területén, például állattenyésztésben, robotizált önetető, trágya kezelés formájában, a növénytermesztésben pedig precíziós gazdálkodás, drónok használata.

Az általam vizsgált táblán, összehasonlítottam az 5 éves átlagban, a területen elvetett csíraszám mennyiségét, hogy hogyan befolyásolja a termés mennyiséget ugyanazon fajta esetében. A csíraszám vizsgálata során összegezve, az 5 éves átlagban ebben a táblában a 4,5 millió t/ha csíraszám teljesített hozam szempontjából a legstabilabban. A csíraszám a csapadék mennyiségétől függően változik, rosszabb csapadékmennyiségnél a 5,5 milliós t/ha csíraszámmal jobb eredményeket értünk el, viszont nem kiemelkedően, így a termésmennyiségünket nem befolyásolja olyan mértékben, viszont a vetőmag költségeink nőnek. Az elmúlt 5 év termés mennyiségének vizsgálata megmutatta, hogy a 2020 és 2021 években volt a legjobb a termésátlag és az időjárási viszonyok is megfelelőek voltak a betakarításhoz. A 2022-es aszályos év miatt 1t/ha-ral visszaesett a termés mennyisége. Ezekhez a termésmennyiséghez a 4,5 millió csíraszámmal vetettünk.

A növénytermesztésben a durumbúzából készült ételeket helyezik majd előtérbe, az élelmiszeripari termékek előállításánál, például a bulgurt és a kuskuszt. Manapság egyre nagyobb figyelmet kap az egészséges táplálkozás, aminek fontos eleme a bulgur és a kuskusz, 1-2 cég foglalkozik bulgur előállítással, de a megnövekedett kereslet miatt döntöttek a gyártásuk mellett. Marhahúst, és Zebuhúst tökehúsként vagy kész terméként értékesítenék, például grill kolbász, hamburger pogácsa, szalámik.

A gazdaságban rengeteg potenciál van még, amit igyekeznek is kihasználni, a fejlesztések által, amiket 5-10 éven belül sikerül is megvalósítani.